

Název předmětu: Základy demografie

KMI/ZDEM

Počet kreditů: 6

Hodinová dotace: 3/1

Návaznost předmětu:

Anotace:

Jde o povinný předmět bakalářského stupně ekonomicky a regionálně zaměřených programů. Předmět seznamuje studenty se základy demografie a zejména metodami základních demografických výpočtů. Po vymezení demografických jevů a nástinu historie jejich zjišťování na našem území následuje přehled základních přístupů k demografické analýze, konstrukce a rozdělení demografických ukazatelů, jejich kvalita a vypovídací schopnost, koncepce demografické sítě. Součástí studia předmětu je demografická statika a dynamika, analýza procesu demografické reprodukce, širší podmíněnosti populačního vývoje. Na závěr jsou zařazeny konkrétní ukázky možností využití nejnovějších metod prostorové analýzy dat a GIS pro hodnocení demografických jevů v prostorovém kontextu.

Cíl:

Cílem předmětu je osvojit si teoretické základy, podpůrný matematicko-statistický aparát, metodiku a praktické zvládnutí základních demografických výpočtů s pomocí volně dostupného SW. Teoretické i praktické dovednosti osvojené v rámci předmětu mohou pak studenti využít při zpracovávání ekonomicky a regionálně zaměřených seminárních i bakalářských prací. Předmět je ukončen zápočtem.

Osnova:

- Místo demografie v procesu poznávání;
- demografické a geodemografické jevy a způsoby jejich zjišťování;
- zásady konstrukce demografických ukazatelů jako prostředků demografické analýzy (čas v demografické analýze, demografická síť, struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku);
- úmrtnost a onemocnění (jednoduché ukazatele intenzity úmrtnosti, rozklad kojenecké úmrtnosti, úmrtnost nenarozených, srovnávací ukazatele úmrtnosti, úmrtnostní tabulky, využití různých typů rozkladů);
- sňatečnost, zánik manželství a plodnost (sňatečnost, tabulky sňatečnosti, rozvodovost, ko-hortní analýza rozvodovosti, porodnost, plodnost, diferenční plodnost, potratovost);
- celkové charakteristiky přirozené reprodukce (jednoduché charakteristiky přirozené reprodukce, populace stacionární, míry celkové populační reprodukce, stabilní populace, další vlastnosti stabilní populace, metoda potenciální demografie);
- populační odhady a projekce (význam a druhy populačních odhadů, intercensální odhady, druhy populačních projekcí, projekce založené na extrapolaci, komponentní metoda, odvozené projekce);
- širší podmíněnosti populačního vývoje (rodinná, rasová, etnická, národnostní, ekonomická, sociální a vzdělanostní diferenciací obyvatelstva);
- rozmístění obyvatelstva a migrace (demografická regionalizace, charakteristiky rozmístění obyvatelstva, charakteristiky koncentrace obyvatelstva, hodnocení prostorového uspořádání jevů, územní pohyb obyvatelstva);
- možnosti využití prostorové analýzy dat a GIS v demografii (ESDA, testování hypotéz o demografických jevech a prostorová autokorelace, statistické modelování prostorové variability)